

kapitel som behandlar gynekologisk undersökning och barn- och ungdomsgynekologi. Därefter följer 15 kapitel som relaterar till olika gynekologiska sjukdomar och symptom.

Ojämna kapitel

Kapitlen är olika i omfång och kvalitet. Vissa kapitel är alltför omfattande, t ex tumörer, medan andra kan tyckas lite för små för ett eget kapitel, t ex menstruationsrelaterad smärta. Andra tillstånd, t ex akuta låga buksmärtor, har inget eget kapitel, vilket man kanske kan sakna i den kliniska vardagen.

Vissa kapitel förtjänar att lyftas fram. Det gäller särskilt kapitlen om prevention, kronisk smärta och urininkontinens som är bra strukturerade, ligger på en innehållsmässigt adekvat nivå och som framför allt tydliggör ansvarsfördelningen mellan allmänläkare och speciallistläkare. Det sistnämnda är för övrigt en av styrkorna med denna bok. Som läsare får man uppfattningen att det finns en ambition hos författarna att underlätta samarbetet mellan allmänläkare och specialister. Förutom att ansvarsfördelningen tydliggörs inom varje område får man tips på vad som bör stå i remissen och liknande. Ett annat praktiskt och bra inslag är att det finns exempel på patientinformation för vissa tillstånd, t ex klamydia- och gonorréinfektion och dysplasi.

Rörig layout

Bokens struktur är ett kapitel för sig(!). I stort sett saknas löpande text i denna bok. Innehållet är kondenserat i korta meningar eller ord som staplas på varandra. Det finns minst fem olika typer av rubriktypsnitt, vilket gör att man ibland inte kan skilja på rubrik och innehåll. Det förekommer rikligt med kursivering. Dessutom finns ett otal blå rutor med små praktiska tips insprängda i texten samt blå text i marginalen också av karaktären praktiska tips. Allt detta gör att boken är omöjlig att läsa löpande. Författarna har visserligen angett att detta är en uppslagsbok, och som sådan fungerar den säkert bra. En annan konsekvens av »uppslagsboks-konceptet« är tyvärr att vissa saker upprepas. Behandling av atrofisk kolpit t ex förekommer i tre olika kapitel.

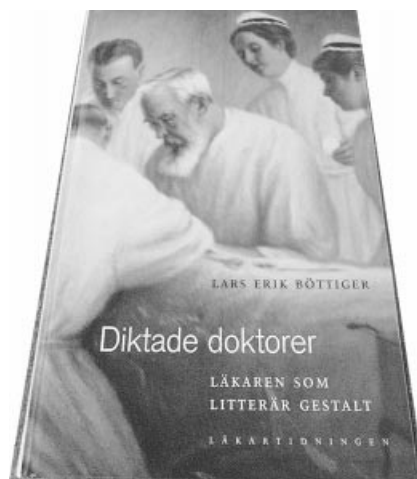
Komplement till svensk lärobok

Användbarheten av denna bok för svenska allmänläkare får anses begränsad. Den skulle visserligen kunna tjäna som ett komplement till den mest spridda svenska boken på området, »Öppenvårdsgynekologi« av Gottlieb och von Shoultz, i de delar som handlar om symptom, diagnos och samarbetet mellan all-

mänläkare och specialist. Tyvärr är vissa delar av utredning och behandling alltför detaljerade och relaterar helt och hållet till norska terapitraditioner. Som exempel kan nämnas att man i kapitlet om abort anger en rad olika instanser i Norge (inklusive telefonnummer) som abortsökande kvinnor kan vända sig till för att få stöd. Ett annat exempel är att väntetiderna för in vitro-fertilisering inom offentlig respektive privat vård i Norge anges. Boken inriktar sig således helt på norska förhållanden, vilket gör den mindre användbar för svenska läkare. En annan nackdel med alla dessa detaljerade upplysningar är att boken snabbar blir inaktuell.

Förkunskaper krävs

Vad gäller vetenskaplig kvalitet får författarna anses uppfylla de krav man kan ställa på en bok av den här karaktären. Boken är mycket praktisk till sitt upplägg, saknar mycket av faktabakgrund, och författarna anger också att det krävs förkunskaper inom området. Det finns en litteraturlista sist i boken där referenserna är listade i bokstavsordning och inga hänvisningar i texten. En liten referenslista efter varje kapitel hade underlättat för läsaren att hitta

Läkarskildringar i skönlitteraturen

Lars Erik Böttiger. **Diktade doktorer. Läkaren som litterär gestalt.** 176 sidor. Stockholm: Läkartidningen, 2000. Pris 235 kr. ISBN 91-631-0156-4.

Recensent: Tomas Gejrot, docent, Åhus.

II Den beläste Lars Erik Böttiger fortsätter sina litterära strövtåg, och denna

gång handlar det om diktade doktorer. Urvalet är enligt förordet personligt och slumpartat, och fynden är grupperade i 29 kapitel med rubriker som »Den svenske provinsialläkaren«, »Läkarkandidaten«, »Guldets makt« och »Satirens bitande skärpa«.

Katalog för sträckläsning

Antalet presenterade doktorer är 172 och antalet författare 153! Självklart är de klassiska doktorerna med, sådana som Doktor Glas, Doktor Relling, Doktor Zjivago och Tjechovs läkare. Som österlenare saknar jag Lutterlögn och doktor Fredag, Piratens kurerare. Annars är de flesta med, en imponerande inventering. Självklart blir det katalogarior, men framställningen är så livfull att man sträckläser boken.

Under rubriken »I äldsta tider« går författaren tillbaka till Shakespeare och Boccaccio, där örtkännande munkar utövar mer eller mindre lyckade ingrepp. Julias sömndryck är ett exempel.

Martin Arrowsmith hos Sinclair Lewis är förvånansvärt okänd bland dagens läkare. Han är värd en hågkomst. Dels minns man hans svarta läkarväska som var ett säkert pass i slumkvarteren, dels hans upptäckt av det bakteriedödande ämnet x-faktorn – som dock redan var upptäckt. Vi knogar väl på ett par år till, säger han, förmodligen misslyckas vi.

Man påminns om doktor Rieux i Camus Pesten som inte ville se verkligheten. Detsamma som monsieur Bovary som inte kände igen madames arsenik.

Kvinnliga läkare i intressant kapitel

Ett intressant kapitel handlar om kvinnor i vitt. Jersilds medicine kandidat Martina Bosson i »Babels hus« skräms först av vitrockarnas hjältelater men blir omvänd på »kirurgen« och känner sig plötsligt »invigd«. I boken »Föreskrifter« skriver Pia Dellson något liknande: »Det finns en poesi på sjukhus som ingen tar vara på. Den kan vara kärv, stundom rå, till och med makaber, men också storlagen eller ömsint. Ofta skymms den av kala väggar, pipande maskiner, slangar och papper, men bland allt detta händer stora ting.«

Lärdomar att dra av litteraturen

Avslutningsvis frågar författaren vad läkarna i litteraturen kan ha lärt oss. Där fastnar man för rubriken »Fint sätt på sängkanten«. Uttrycket kommer från Punch, RR där det i 1884 publicerades en dialog: »The first lady: What sort of a doctor is he? – The second lady: Oh, well, I don't know very much about his ability; but he's got a very good bedside manner!«